

Vägledning för statligt markåtkomstbidrag till kommuner för skydd av värdefull natur

Vägledningen redovisar de olika stegen i ansökningsprocessen samt går igenom vilka kriterier som gäller för att få markåtkomstbidrag. Vägledningen riktar sig till kommuner och länsstyrelser.

INLEDNING	3
BAKGRUND	3
SYFTE	3
BIDRAGSMOTTAGARE	3
KRITERIER FÖR BIDRAG	3
BIDRAGSBERÄTTIGAT BELOPP	4
Naturresevat och biotopskyddsområde	4
Kommunen betalar intrångsersättning	4
Marknadsvärdeminskning på kommunens egen fastighet	5
Naturvårdsavtal (NVA)	5
VÄRDERINGS- OCH FÖRHANDLINGSKONSULTER	5
Värdering	5
Förhandling	6
VÄGLEDNING - RESERVATSBILDNING, LONA OCH NATURVÅRDSAVTAL	6
HANDLÄGGNING AV BIDRAGSÄRENDE	7
Kontakt med länsstyrelsen	7
Ansökan	7
Naturresevat	7
Biotopskyddsområde	8
Naturvårdsavtal	8
Ansökningstidpunkt	9
Prövning och förhandsbesked	9
Beställning av värderings- och förhandlingsuppdrag	10
Beslut och utbetalning av bidrag	10
Naturresevat och biotopskyddsområde	11
Naturvårdsavtal	11
Rekvision av bidrag	12
Förhandsbesked saknas	12
ÅTERBETALNING AV LÄMNAT BIDRAG	12
PÅGÅENDE ÄRENDEN	13

Inledning

Denna vägledning ersätter Naturvårdsverkets vägledning för statsbidrag till markåtkomst för naturreservat fastställd 2004-10-07, verksprotokoll nr 111/04. R111/04)

Bakgrund

För att stimulera kommunernas naturvårdsarbete har det sedan lång tid funnits möjlighet för Naturvårdsverket att lämna markåtkomstbidrag för formellt skydd av värdefulla naturområden. Utgångspunkter för skydd genom naturreservat eller biotopskyddsområde framgår av 7 kap. 4 respektive 11 §§ miljöbalken samt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Beträffande naturvårdsavtal hänvisas till Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma riktlinjer¹.

Bidrag till intrångsersättning, marknadsvärdeminskning på kommunens egen fastighet och ersättning för naturvårdsavtal kallas i detta dokument för markåtkomstbidrag förutom i det fall det hänvisas till regleringsbrevet då det benämns statsbidrag. Naturvårdsverkets möjlighet att lämna statsbidrag framgår av gällande regleringsbrev avseende Naturvårdsverket.

Syfte

Syftet med denna vägledning är att beskriva hur bidrag till kommuners markåtkomst ska hanteras och vilka förutsättningar som gäller. Vägledningen vänder sig i huvudsak till kommuner och länsstyrelser.

Bidragsmottagare

Vilka som kan vara bidragsmottagare framgår av Naturvårdsverkets regleringsbrev. I regleringsbrevet för 2016 framgår att markåtkomstbidrag endast kan utgå till kommuner

Kriterier för bidrag

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev får anslag för skydd av värdefull natur användas för statsbidrag till kommuner för områdesskydd av värdefulla naturområden. Markåtkomstbidrag kan utgå till kommuner vid bildande av naturreservat,

---

¹ Naturvårdsavtal, riktlinjer för tillämpning 2013-06-20

biotopskyddsområden och vid tecknande av naturvårdsavtal med en avtalslängd på minst 30 år, efter prövning av länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Följande samtliga grundkriterier gäller för att bidrag ska kunna utgå:

- Området ska helt eller till större delen utgöras av en skyddsvärd naturmiljö och bidra till genomförandet av miljö kvalitetsmålen²,
  - Området ska vara lämpligt att skydda som naturreservat eller biotopskyddsområde eller genom naturvårdsavtal,
  - Beslutet får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900). Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.
- Området ska ha ett tydligt och relevant beslutsunderlag med förslag till syfte (MB 7:4), skäl (MB 7:5, st. 1; prioriterade bevarandevärden) och föreskrifter (MB 7:5 st. 2, 7:6 och 7:30), samt i erforderlig utsträckning kartor³.

Bidragsberättigat belopp

Markåtkomstbidrag kan utgå när kommunen betalar intrångsersättning, avsätter egen mark i syfte att skydda värdefulla naturområden eller betalar ersättning för naturvårdsavtal längre än 30 år. Nedan följer en beskrivning av de olika varianterna.

Kommunen kan få bidrag för kostnader för värdering och förhandling men observera att kostnader för inmätning, fastighetsutredning och motpartsombud inte är bidragsberättigade.

Naturreservat och biotopskyddsområde

Kommunen betalar intrångsersättning

Om kommunen bildar naturreservat på mark som ägs av tredje part så betalar kommunen intrångsersättning för den marknadsvärdeminskning som beslutade föreskrifter innebär för fastigheten. Intrångsersättning kan utbetalas enligt överenskommelse i form av intrångsavtal eller efter beslut av domstol.

Från och med den 1 augusti 2010 ska utöver intrångsersättningen som motsvarar fastighetens marknadsvärdeminskning ytterligare intrångsersättning betalas med 25 % av marknadsvärdeminskningen (ExpL 4:1). Vid beslut i domstol är Naturvårdsverket berett att bidra med högst 50 % av lagakraftvunnen intrångsersättning.

---

² miljö kvalitetsmål eller delmål som har koppling till naturvård, dvs. Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt- och djurliv.

³ För vägledning kring detta se Processbeskrivning för skyddad natur på Naturvårdsverkets hemsida

Marknadsvärdeminskning på kommunens egen fastighet

Kommunen kan få bidrag för marknadsvärdeminskningen på fastigheter som kommunen ägde innan reservatsbildning påbörjades eller för fastigheter som kommunen köper in i samband med reservatsbildningen. Naturvårdsverket är berett att betala markåtkomstbidrag med upp till 50 % av fastighetens marknadsvärdeminskning i enlighet med upprättad värdering till följd av föreslagna eller beslutade föreskrifter. Observera att vid bidragsansökan för mark i kommunal ägo tas ingen hänsyn till expropriationslagens regler om ersättning. Det vill säga bidraget grundas på marknadsvärdeminskningen, utan något 25-procentspåslag.

Naturvårdsavtal (NVA)

Naturvårdsverket kan lämna bidrag för naturvårdsavtal med tredje part som är tecknade för en längd av minst 30 år, dock högst 50 år JB 7:3 st.2, 7:5 st.1. Naturvårdsverket kan lämna markåtkomstbidrag med upp till 50 % av avtalad ersättning för naturvårdsavtal som är upprättade och beräknade i enlighet med Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma riktlinjer.

Värderings- och förhandlingskonsulter

För att få en enhetlig tillämpning av miljöbalkens ersättningsbestämmelser svarar Naturvårdsverket för kostnader för värdering och förhandling om kommunen anlitar av Naturvårdsverket upphandlade konsulter för verksamheten. Förteckning över upphandlade konsulter finns hos länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Kommunen behöver ett giltigt förhandsbesked för markåtkomstbidrag (beskrivs senare under *Prövning och förhandsbesked*) från Naturvårdsverket innan beställning av värderings- och förhandlingsuppdrag kan göras på Naturvårdsverkets bekostnad.

Naturvårdsverket behöver en ersättningsutredning upprättad av en av Naturvårdsverkets upphandlade värderare som grund för sitt bidragsbeslut.

Värdering

Kommunen beställer värdering med förhandsbeskedet som underlag och konsulten levererar värderingen till kommunen separat och till Naturvårdsverket i värderarportalen. Länsstyrelsen registrerar beställningen på DOS-objektet i VIC Natur för att konsulterna ska kunna arbeta med objektet via värderarportalen. Konsulten fakturerar Naturvårdsverket direkt. Naturvårdsverket granskar värderingen VIC Natur och meddelar kommunen när den är godkänd. VIC Natur är Naturvårdsverkets, Länsstyrelsens, Lantmäteriets och Havs- och vattenmyndighetens gemensamma handläggningsstöd för skyddade områden. Granskningen sker i VIC Natur och är då synligt för Naturvårdsverkets konsulter i värderarportalen. Värderarportalen är ett webgränssnitt som är kopplad till VIC Natur där Naturvårdsverkets upphandlade konsulter kan lägga in värderingsdokument på det blivande naturreservatet/biotopskyddet eller naturvårdsavtalet.

Förhandling

Kommunen beställer förhandling med förhandsbeskedet som underlag. Naturvårdsverket är inte inblandat i förhandlingen utan förhandlingskonsulten har kontakt med kommunen i dessa frågor. Konsulten fakturerar dock Naturvårdsverket direkt. Markåtkomstbidraget grundas inte på den överenskomna köpeskillingen eller intrångsersättningen utan på den upprättade värderingen. Kommunen kan också välja att förhandla själva.

Vägledning - reservatsbildning, LONA och naturvårdsavtal

På Naturvårdsverkets hemsida finns en processbeskrivning som samlar gällande lagstiftning, handböcker, strategier, planer, mallar och vägledningsdokument till hjälp vid bildande av naturreservat. Det finns även en handbok om biotopskyddsområden.

<http://www.naturvardsverket.se/process-bilda-naturreservat>

Riktlinjer för tecknande av naturvårdsavtal och mallar för avtalen finns på Naturvårdsverkets hemsida.

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Naturvardsavtal/>

Naturvårdsverket har också möjlighet att lämna bidrag till lokala naturvårdsprojekt, så kallade LONA-bidrag. Dessa kan bland annat sökas för arbetet att ta fram underlag till ett blivande naturreservat, biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal men också till framtagande av skötselplan, gränsmarkering m.m. Det finns även möjlighet att söka bidrag för vård- och förvaltning, t.ex. spänger, stigar och andra engångsåtgärder samt vissa restaureringsåtgärder. Det finns information och vägledning om LONA-bidrag på Naturvårdsverkets hemsida.

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Inratta-kommunala-naturreservat/>

Havs- och vattenmyndigheten har möjlighet att lämna bidrag till lokala vattenvårdsprojekt, så kallade LOVA-bidrag. Dessa kan bland annat sökas för arbetet att ta fram planer för och genomföra kostnadseffektiva åtgärder som minskar mängderna kväve och fosfor i Östersjön och Västerhavet.

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning-lagar/anslag-och-bidrag/havs--och-vattenmiljoanslaget/lova.html>

Handläggning av bidragsärende

Ansökan om markåtkomstbidrag bör göras innan beslut om bildande av naturreservat eller biotopskyddsområde är fattat men annars senast 15 månader efter att beslutet vunnit laga kraft. För naturvårdsavtal gäller att ansökan bör göras innan avtal har tecknats men annars senast ett år efter avtalet har tecknats. Handläggningen av ett bidragsärende bör följa arbetsgången nedan. Se även flödesschemat i bilaga 1.

Ibland kan det vara oklart vilken skyddsform som det slutligt kommer bli. Det är då möjligt att skicka in en ansökan som täcker in olika alternativ, men då måste underlagsmaterial (förslag till beslut/avtal, se ovan) skickas in för samtliga.

Kontakt med länsstyrelsen

Kommunen ska ta kontakt med länsstyrelsen tidigt i handläggningen för samråd om objektet. Det kan exempelvis ske genom ett gemensamt fältbesök i området, diskussion kring naturvärdesbeskrivning eller tidigt samråd om förslag till syfte, skäl och föreskrifter.

Ansökan

Naturreservat

Ansökan om förhandsbesked för markåtkomstbidrag inlämnas till länsstyrelsen. Använd gärna Naturvårdsverkets mall för ansökan som finns på hemsidan. Ansökan med dokument, enligt nedan, kan med fördel sändas som pdf till länsstyrelsen efter avstämning med berörd handläggare. Bifoga gärna förslaget till syfte, skäl och föreskrifter även som wordfil för att underlätta eventuell kommunikation kring olika skrivningar.

Ansökan ska innehålla:

- Karta över det område som föreslås som naturreservat.
- Digital shapefil med det föreslagna objektets gränser (helst i koordinatsystemet SWEREF99 TM).. Det är viktigt med god kvalitet på det digitala materialet. Går reservatets gräns i fastighetsgräns ska dessa sammanfalla, och inte överlappa angränsade fastighet. Likaså är det viktigt att det inte finns något överlapp mot befintligt naturreservat eller biotopskyddsområde. I de fall det finns områden med tillträdesförbud eller områden som inte omfattas av föreskrifter, exempelvis förbud mot skogsbruk ska även dessa gränser redovisas (i separat shape-fil).
- Syfte (inklusive förvaltningsinriktning), skäl (prioriterade bevarandevärden) och föreskrifter enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. Föreskrifternas utformning är viktig och central; de förbud som är ersättningsgrundande måste vara entydiga och tydliga.
- Förteckning över vilka fastigheter som berörs och vilka fastigheter som ägs av kommunen och vilka som ägs av privata fastighetsägare.
- Karta med funktionsindelning, dvs. indelning av skogsmarken i värdekärna, skyddszon, utvecklingsmark och arronderingsmark.
- Digital shapefil med funktionsindelning

- Tidplan för genomförande av naturreservatsbildningen.
- Om möjligt uppskattade markåtkomstkostnader för vilka bidrag söks. Behöver endast anges för att uppskatta storleksordningen, t.ex. under 1 miljon, runt 5 miljoner osv.
- Beskrivning av området, sammanfattning av utredningar, inventeringar m.m.

Biotopskyddsområde

Ansökan om förhandsbesked för markåtkomstbidrag inlämnas till länsstyrelsen.

Ansökan ska innehålla:

- Karta över det område som föreslås som biotopskyddsområde.
- Digital shapefil med det föreslagna objektets gränser (helst i koordinatsystemet SWEREF99 TM). Det är viktigt med god kvalitet på det digitala materialet. Går biotopskyddets gräns i fastighetsgräns ska dessa sammanfalla och inte överlappa angränsade fastighet. Likaså viktigt att det inte finns något överlapp mot befintligt naturreservat eller biotopskyddsområde. I de fall det finns områden som inte omfattas av föreskrifter med tillträdesförbud eller områden, exempelvis förbud mot skogsbruk ska även dessa gränser redovisas (i separat shape-fil)
- Bakgrund och motiv till beslut om biotopskyddsområde.
- Förteckning över vilka fastigheter som berörs och vilka fastigheter som ägs av kommunen och vilka som ägs av privata fastighetsägare.
- Tidplan för genomförande av biotopskyddsområdet.
- Uppskattade markåtkomstkostnader för vilka bidrag söks.
- Beskrivning av området, sammanfattning av utredningar, inventeringar m.m.

Naturvårdsavtal

Ansökan om förhandsbesked för markåtkomstbidrag inlämnas till länsstyrelsen.

Ansökan ska innehålla:

- Karta över det område som föreslås som avtalsområde.
- Digital shapefil med det föreslagna avtalets gränser (helst i koordinatsystemet SWEREF99 TM). Det är viktigt med god kvalitet på det digitala materialet. Går avtalets gräns i fastighetsgräns ska dessa sammanfalla och inte överlappa angränsade fastighet.
- Förteckning över vilka fastigheter som berörs.
- Uppskattade markåtkomstkostnader för vilka bidrag söks.
- Förslag till avtalstext, gärna i wordfil för att underlätta eventuell kommunikation kring olika skrivningar

Ansökningstidpunkt

Ansökan om markåtkomstbidrag kan inlämnas löpande under året. Förhandsbesked kan dock inte utfärdas över årsskiftet då Naturvårdsverkets bemyndigande sträcker sig kalenderårsvis. Kommunen har dock möjlighet att anhålla om ett förlängt förhandsbesked i januari nästkommande år. Använd gärna Naturvårdsverkets mall för förlängning som finns på hemsidan.

Prövning och förhandsbesked

Länsstyrelsen handlägger kommunens ansökan och vidarebefordrar ansökan till Naturvårdsverket om länsstyrelsen tillstyrker bidrag. Länsstyrelsen ansvarar för registrering i länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets gemensamma handläggarstöd VIC Natur och samråder med Naturvårdsverket i systemet (dvs. lägger objektet som Förslag). Ansökan kan med fördel läggas som kopplad fil till DOS-objektet i VIC Natur och länsstyrelsen (reservatshandläggare) skriver då en ärendeanteckning på DOS-objektet om att ansökan ligger i DOS så att den syns i mailviseringen när objektet läggs till förslag. I och med att länsstyrelsen lägger objektet till förslag så innebär det att länsstyrelsen har tillstyrkt att markåtkomstbidrag bör lämnas och behöver inte skicka något separat yttrande. Länsstyrelsen skriver också sina eventuella synpunkter på bidragsbeloppets storlek som en ärendeanteckning i VIC Natur.

Havs- och vattenmyndigheten (Limnisk och marin utredare) tillstyrker objektet i förekommande fall. När Naturvårdsverket (Regional områdesskyddshandläggare) tillstyrker förslaget i VIC Natur läggs objektet till fördelningsplanen (Regional områdesskyddsansvarig). Detta innebär medel kan prioriteras för objektet då det uppfyller kriterierna för bidrag. I samband med att objektet läggs till fördelningsplan tilldelas bidragsansökan en handläggare, i regel tilldelas objektet länsansvarig lantmätare. I samband med prövningen sker en avstämning mellan Regional områdesskyddshandläggare och handläggaren för bidragsärendet. Ansökan prövas och vid tillstyrkan skickas ett förhandsbesked till den sökande kommunen med kopia till länsstyrelsen. För att Naturvårdsverket ska kunna fatta beslut om förhandsbesked ska området med tillhörande handlingar vara registrerade i VIC Natur (se avsnitt Ansökan). I de fall ärendet behöver kompletteras sker kontakterna via länsstyrelserna till kommunen.

I förhandsbeskedet lämnas ett löfte om att lämna markåtkomstbidrag på de villkor som anges i beslutet. Förhandsbeskedet gäller normalt endast under innevarande kalenderår. Ett förhandsbesked kan förlängas av Naturvårdsverket efter bedömning i varje enskilt fall och efter skriftlig förfrågan från kommunen. Ett förhandsbesked anger inte en exakt bidragssumma utan anger vilken procent Naturvårdsverket kan ge i bidrag under förutsättning att de slutliga beslutshandlingarna överensstämmer med underlaget i ansökan om förhandsbesked. Det slutliga beslutet om bidragets storlek fattas när hemställan om beslut om bidrag inkommer.

Beställning av värderings- och förhandlingsuppdrag

Efter att kommunen har fått förhandsbesked så kan värdering och förhandling beställas enligt Naturvårdsverkets avropsordning. För aktuell avropsordning kontaktar kommunen berörd länsstyrelse eller berörd handläggare på Naturvårdsverket. Kopia av avrop av konsult skickas till Naturvårdsverket per mail eller post. Länsstyrelsen registrerar beställningarna på DOS-objektet i VIC Natur. Kommunen kan välja att förhandla själva på egen bekostnad och det är inte något krav från Naturvårdsverket att konsult ska användas vid förhandlingen. Dock kommer bidragsbeslutet att grundas på värdering från värderarkonsult som är upphandlad av Naturvårdsverket.

Värderingskonsulterna ska redovisa värderingarna både till kommunen och till Naturvårdsverket. Redovisningen till Naturvårdsverket sker genom inläggande av värderingshandling i VIC Natur enligt samma rutiner som när länsstyrelsen har beställt värderingar. Värderar- och förhandlarkonsulterna fakturerar Naturvårdsverket direkt under förutsättning att värderingen avser område inom det blivande naturreservatet och att kommunen har fått ett förhandsbesked om bidrag. Naturvårdsverket granskar sedan värderingen i VIC Natur och meddelar kommunen när den är godkänd. Förhandlarna har tillgång till värderingen via värderarportalen.

I det fall kommunen söker bidrag för fastighet som ska köpas in ska värdering upprättas för både köp och marknadsvärdeminskningen utan 25 % -påslag. Naturvårdsverket bekostar endast köpevärdering för den del av fastigheten som ska ingå i reservatet. Naturvårdsverket behöver inte godkänna köpevärderingen innan förhandling påbörjas då bidraget grundas på värderingen av marknadsvärdeminskningen.

Beslut och utbetalning av bidrag

När markåtkomsten är genomförd och beslut om bildande av naturreservat eller biotopskyddsområde är fattat och beslutet har vunnit laga kraft skickar kommunen in en hemställan om beslut om bidrag till Naturvårdsverket i enlighet med förhandsbeskedet. För naturvårdsavtal gäller att upprättat avtal är undertecknat av båda parter och inskrivet i fastighetsregistret innan hemställan skickas in. Mall för hemställan finns på Naturvårdsverkets hemsida.

För att Naturvårdsverket ska kunna fatta beslut om bidrag ska följande villkor vara uppfyllda:

Naturresevat och biotopskyddsområde

- Naturresevatsbeslutet eller beslut om biotopskyddsområdet har vunnit laga kraft och blivit registrerat i naturvårdsregistret av länsstyrelsen. Om det är många markägare berörda av markåtkomst i ett objekt kan undantag göras från denna punkt om processen riskerar att dra ut över flera år. Om undantag önskas ska detta anges i ansökan för hantering i förhandsbeskedet.
- Intrångsersättningsavtal eller dom som vunnit laga kraft föreligger. Kopia av dessa handlingar ska skickas in tillsammans med hemställan om beslut om bidrag. Om kommunen inte har fått lagfart på fastighet som kommunen har köpt behöver kopior av köpekontrakt skickas med hemställan.
- Följande handlingar är inskickade till berörd länsstyrelse (gärna digitalt) och registrerade i naturvårdsregistret:
  - Naturresevat
    - Beslut
    - Beslutskarta med resevatsgräns och fastighetsgränser
    - Skötselplan med karta
    - Shapefil med resevatsgräns,
    - Shapefil med gräns för område som omfattas/inte omfattas av förbud,
    - Shapefil med indelning i skötselområden
    - Utdrag från sammanträdesprotokoll med beslut (KS/KF/nämnd)
    - Laga kraft dag för beslutet
  - Biotopskyddsområde
    - Beslut
    - Beslutskarta med objektsgräns och fastighetsgränser
    - Shape fil med områdesgräns
    - Utdrag från sammanträdesprotokoll med beslut (KS/KF/nämnd)
    - Laga kraft dag för beslutet

Naturvårdsavtal

- Naturvårdsavtalet är undertecknat av båda parter, kopia av dessa handlingar skickas in tillsammans med hemställan om bidrag
- Avtalet är inskrivet i Lantmäteriets fastighetsregister. Kommunen ansöker om inskrivning hos Lantmäteriet.

Rekvisition av bidrag

När beslut om bidrag är fattat registrerar Naturvårdsverket (ärendehandläggaren) beslutet i FIDOS och kommunen kan rekvirera bidragsbeloppet. Vid rekvisition av bidraget används blanketten ”Rekvisitionsblankett för markåtkomstbidrag”, se bilaga 1. Blanketten skickas ut tillsammans med bidragsbeslutet. Bidraget bör rekvireras så snart som möjligt efter bidragsbeslutet är fattat, dock senast sista november varje år. Bidragsbeslutet grundas på förhandsbeskedet, värderingar, avtal/överenskommelser och tidpunkt för tecknandet. När det gäller bidrag för marknadsvärdeminskning på kommunens egen mark gäller värdetidpunkt när beslutet vann laga kraft.

Då beslut om bildande av naturreservat eller biotopskyddsområde är fattat bör det skyddade området märkas ut i fält och det är lämpligt att lagakraftvunnet område skydd redovisas i översiktsplaneringen så snart som möjligt.

Förhandsbesked saknas

I vissa ärenden har ansökan om bidrag inkommit från kommunen efter att markåtkomsten är genomförd och beslut har fattats alternativt att naturvårdsavtal redan har tecknats. Beslut om bidrag kan då fattas direkt utan förhandsbesked under förutsättning att värderingshandlingar från Naturvårdsverkets upphandlade konsulter finns tillgängliga. Konsulterna kan dock inte fakturera Naturvårdsverket utan ett beslut om förhandsbesked så i dessa fall får konsulterna fakturera kommunen. Kommunen får sedan hemställa om ersättning för värderingskostnaden i samband med hemställan om bidrag så sker prövning i varje enskilt fall.

Även i dessa ärenden gäller att ansökan ska ha inkommit inom 15 månader efter att beslutet har vunnit laga kraft och för naturvårdsavtal gäller inom ett år från att avtalet har tecknats.

Återbetalning av lämnat bidrag

I det fall beslut om naturreservat eller biotopskyddsområde upphävs, helt eller delvis, ska kommunen återbetala bidraget till Naturvårdsverket. En prövning om hur mycket som ska återbetalas sker vid delvis upphävanden. Detta gäller också i de fall kommunen har fått bidrag innan beslut har vunnit laga kraft och sedan inte fattat beslut för bidragsområdet inom 2 år från bidragsbeslutet.

I det fall naturvårdsavtalet upphävs i förtid ska kommunen återbetala bidragssumman till Naturvårdsverket. En prövning om hur mycket som ska återbetalas sker vid förtida uppsägning.

Pågående ärenden

I dagsläget finns det flera ärenden som redan är påbörjade innan denna vägledning beslutats och som saknar en del underlagsmaterial. Den stora skillnaden mellan denna och den tidigare vägledningen är att prövningen av bidragsnivån numera ska göras tidigare i processen. De ärenden som saknar underlag får kompletteras allteftersom för att bidragsärendet ska kunna prövas. Nya förhandsbesked kommer inte att lämnas för pågående ärenden utan dessa ärenden får avslutas allteftersom.